

Jungelens konge

Kvinner kan mer enn det Peder Kjøs synes å se i Katy Perrys video «Roar».

TEKST

Anne Gjelsvik

PUBLISERT 5. desember 2013

UNGDOM, SEX OG POPULÆRKULTUR: Psykologspesialist Peder Kjøs skrev om Katy Perrys video Roar i oktoberutgaven.

DEBATT: UNGDOM, SEX OG POPULÆRKULTUR

Musikkvideoen Roar av Katy Perry kan stå som en motvekt til den seksualiseringen av barndommen og den tidlige ungdommen som ellers er utbredt i den kommersielle fjortiskulturen, skrev Peder Kjøs i oktoberutgaven av Psykologtidsskriftet.

Bør foreldre beskytte barna sine mot musikkvideoer? Spørsmålet ble nylig reist av NRK P3s musikkredaksjon. Utgangspunktet for saken var en undersøkelse som viser at hele tre fjerdedeler av britiske foreldre ønsker å beskytte barna sine mot å se musikkvideoer, særlig fordi kvinnelige utøvere har blitt for seksualiserte i sin framreden.

«Jeg blir lei av at rommet for hvordan kvinnelige artister kan utfordre og provosere, er så trangt at kritikken mot en artist som Miley Cyrus blir så massiv»

Sexprovokatør

Litt mindre overraskende enn at ungdomsredaksjonen tar opp temaet, er det at redaktøren for det feministiske tidsskriftet *Fett* er kritisk til en «overseksualisert populærkultur» og ber foreldre reagere på musikkvideoer på YouTube slik de ville ha reagert på hardporno på tv. Blant artistene som kritiseres, er Miley Cyrus, Rihanna og Kate Perry, som er de mest populære kvinnelige artistene for tiden, ikke minst blant unge jenter. Særlig er det Miley Cyrus, som har gått fra Disney-heltinnen Hanna Montana til sexprovokatør, som får kritiske blikk og negative overskrifter i mediene. Hver dag kan man lese et nytt oppslag om noe galt Miley Cyrus har gjort.

I dag selges alt ved hjelp av kvinnekroppen, enten det er musikk, film eller kalenderen til håndballaget. Det bør selvsagt problematiseres (noe jeg også har gjort flere steder, se for eksempel «En naken mann», *Norsk medietidsskrift 2/2012*). Ikke minst er det problematisk at kvinnelige idrettsutøvere og artister ikke vurderes basert på resultater, men på utseende.

Samtidig blir jeg lett lei av at rommet for hvordan kvinnelige artister kan utfordre og provosere er så trangt at kritikken mot en artist som Cyrus blir så massiv. Til forskjell fra for eksempel en artist som Robie Thicke og hans misogyniske video «Blurred Lines» er det i alle fall en aktiv kvinnekropp som stilles til skue nå hun opptrer. Og mens «Blurred Lines» har resultert i en rekke kritiske og svært illustrerende parodier på nettet, med nakne menn som poserer i stedet for kvinner, når kritikken av mannlige artister langt sjeldnere avvissidene og debattene. At temaet vekker debatt og sterke følelser, viser P3s kommentarfelt (mer enn 200 innlegg) med all tydelighet.

Edrueilig

Mot denne bakgrunnen framstår Peder Kjøs sitt forsvarsskriv for Kate Perry, «Jungel for gærne jinter» i oktoberutgaven, som et edrueilig innlegg i en mediedebatt som ofte preges av store overskrifter og opphetet debatt. Det er ikke rart at (særlig) foreldregenerasjonen blir bekymret i en medievirkelighet langt unna den man selv vokste opp med, men innlegget til Kjøs gir oss et pedagogisk og nyansert alternativ til andre medieoppslag og debatt på nettet. Hvor mange foreldre tar seg tid til selv å se, analysere og diskutere musikkvideoene som barn og tenåringer er opptatt av?

Det mest positive med Kjøs sitt innlegg er hans vilje til å ta populærkulturelle uttrykk på alvor ved å gi en grundig analyse av hva det er som foregår i musikkvideoen til «Roar». Det lureste vi kan gjøre i møte med vår seksualiserte mediekultur, er å diskutere innhold og uttrykk gjennom konkrete eksempler, slik at ikke alt sauses sammen til én

størrelse. Overfladisk lest kan nemlig den offentlige debatten tyde på at det er det samme som er på gang for eksempel i «Roar» og Miley Cyrus-videoen «Wrecking Ball»; det er det ikke, men altfor sjelden tar folk seg tid til å analysere popkultur.

Perry har pupper

I mediedebatten er det også svært mange som ikke ser forbi det faktum at Kate Perry har pupper, og at hun i denne videoen delvis kun er iført en bh. Dersom du gjør et bildesøk på Google av «Kate Perry» og «Roar», er det ikke kikiuniformen hennes som kommer opp, for å si det slik. Og hvor mange unge jenter som hadde jungelbikini hennes som Halloween-kostyme i år, kan jeg ikke uttale meg om, men det skorter ikke på instruksjoner om hvordan du selv kan gjenskape antrekket på nettet (den jungelen som heter Halloweenkostymer er et studieobjekt for seg, og hvor kjønnsforskjeller og seksualisering av kvinner virkelig er illustrerende).

«Ved å lese den minste ting i videoen «Roar» som et symbol for fortrenget seksualitet beholder Kjøs et seksualisert blikk på den kvinnelige artisten»

Poenget med å trekke inn antrekk og uttrykk er todelt: For det første tror jeg det totale mediebildet heller stimulerer unge til å ønske at de *ser ut som* Kate Perry, heller enn å *være som* den Kate vi møter i jungelen. Hun er nettopp blitt det nye ansiktet til det amerikanske makeupmerket *Covergirl*. På den ene siden leser jeg derfor Kjøs? innlegg som litt optimistisk naivt. For det andre unnslipper heller ikke Kate Perry seksualiseringen av kvinnelige popartister. Selv om motivasjonen bak og målet med videoen er å skape et annet kvinneideal enn det rådende, og til tross for at hun selv har uttalt seg kritisk om andre artister som kler seg nakne, blir hun i mediedebatten plassert i båsen for kvinnelige artister som spiller på sex. Riktignok har Kate Perry noen tidligere videoer, særlig «California Gurls», hvor hun spiller mer direkte både på nakenhet og sex. I den nye videoen er hun imidlertid en representant for «Sisters are doin it for themselves» (som det heter i den klassiske hiten til Eurythmics / Aretha Franklin), men på nettet blir hun raskt redusert til den pene dama med puppene (igjen anbefaler jeg et bildesøk for de interesserte).

Seksualisert blikk

Det mest negative med Kjøs? innlegg er hvordan også han reduserer de rollene en kvinne kan innta. Ved å lese den minste ting i videoen «Roar» som et symbol for fortrenget seksualitet beholder Kjøs et seksualisert blikk på den kvinnelige artisten. Og han blir en representant for ideen om at det kvinner er og skal være, på en eller annen måte må sees i forhold til mannen.

Kjøs går langt i å lese jungelens dyr som symboler på seksualitet (tigeren, krokodillen osv.), mens elefanten velger han merkelige nok å tolke som en kvinnelig omsorgsfigur med den merkelige setningen «Elefanten har riktignok en fallos midt i ansiktet, men er her en dusj og et klesstativ, altså nærmest en slags morsfigur». Kjøs leser Kate-karakterens reise i jungelen som et nei til å vokse opp og som et utsagn om å vente med sex og med menn til jenta vokser opp og er klar. Denne lesningen synes styrt av forestillingen om at musikkvideoen er for fjortiser, men Perry er da vitterlig en artist som også har mannlige og kvinnelige fans (hun har blant annet nesten 60 millioner fans på Facebook). Dette er likevel en lesning jeg sympatiserer med, og jeg er enig med Kjøs i vurderingen av jenta i videoen som et positivt alternativ for tenåringsjenter. Men videoens Kate er langt mer enn jomfruelig jente i mine øyne.

Så hvis vi skal holde oss i den litt optimistisk naive verden som videoen legger opp til, bør vi åpne øynene for at kvinner kan mer enn det Kjøs synes å se. Videoen er ikke bare et «vent litt»; denne videoen er et «nei takk, jeg klarer meg selv». Det er ikke noe fjortis eller pusekatt over denne kvinnen, dette er kvinnen som overskuer sitt rike, som slenger seg høyt i lianene, som roper og bestemmer. Dette er den litt lekne versjonen av Tarzan. Hun er jungelens konge. Når Kate Perry fremstår som et positivt forbilde for unge jenter i denne videoen, er det ikke fordi hun ikke er seksualisert, men fordi hun ikke lenger bare er sukkersøt.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 50, nummer 12, 2013, side

TEKST

Anne Gjelsvik, Professor i filmvitenskap ved Institutt for kunst og medievitenskap, NTNU